

jih zakon predpisuje, namreč prva za začetek umrtvila, druga za končno dovolitev amortizacije in izbris dotičnih terjatev. Našli so se namreč sodniki, ki pravijo, da vsled dovolitve izbrisa, ki se mora izreči, se še ne sme izbris izvršiti, ampak za izvršbo izbrisa treba podati posebno (tretjo) prošnjo.

To mnenje pa nasprotuje zakonu.

Predpisi o umrtvilu starih vknjiženih terjatev so namreč del zemljiškoknjižnega zakona. Ako se pa po tem zakonu dovoli kak vpis v zemljiško knjigo — pri umrtvilu izbris — se mora tudi res vpisati, kar se je dovolilo. To velewa § 95. zemljišk. zakona, § 5. navodila k njemu in § 198 sodnega pravilnika z dne 5. maja 1897 št. 112 drž. zak.

Kuratorja pa, kakor rečeno, pri umrtvilih zemljiškoknjižnih vpisov ni postaviti ne pri prvi rešitvi ne pri končni dovolitvi umrtvila in izbrisa, tudi ne za naznanilo izbrisa. Rešitve se nazzanjajo samo prositelju. Ako ta dobi obvestilo o dovoljenem umrtvilu in izbrisu, pomeni mu naj to, da je izbris opravljen, ker se dovoljeni zemljiškoknjižni vpisi morajo zgoditi, predno se odpravijo dotične rešitve na stranko. *Baš.*

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Pravica vožnje po tuji zemlji je zemljiška služnost; kdor trdi, da je le osebna, mora to dokazati (§-a 477 in 479 o. d. zak.); pravica služnosti kolovoza za zemljišče po tuji zemlji se ni razširila s tem, da upravičenec ondi prevaža svoje vozove za tuje ljudi proti odplačilu, ako se to gódi z živino in vozmi, ki ne presegajo navadnega števila na tem zemljišču (§ 492 o. d. zak.).

Tožitelj *A* navaja, da je toženec *B*, pravni naslednik *C*-a vsled prejšnje pravokrepne razsodbe sicer upravičen opravljati svoje poljske vožnje preko tožnikove parcele *X*, ne pa tudi

drugih najemnih voženj, in ker toženec opravlja vse vožnje in tudi od drugih proti plačilu najete, naj se razsodi: Toženec mora priznati, da mu pristojna pravica služnosti vožnje po tožiteljevi parceli *X* do toženčevega kozolca in od tega nazaj le toliko, kolikor so mu take vožnje za obdelavanje njegovega zemljišča, odnosno za vožnje v poljedelstvu potrebne; dalje mora priznati, da je to svojo pravico samolastno in neupravičeno raztegnil, ko opravlja razen omenjenih pristojnih mu voženj tudi najete vožnje kakor plačan voznik za druge ljudi, za katere hrani lojtrniške in druge vozove pod rečenim svojim kozolcem, ter mora v prihodnje proti globi opustiti take vožnje.

C. kr. okrajno sodišče v Žužemberku je z razsodbo dne 1. junija 1904 št. C 115/4-5 ugodilo tožbenemu zahtevku iz razlogov:

Po vseh pričah je dokazano, da so toženčevi predniki pred l. 1884. dostikrat kakor najeti vozniki izvrševali za gotovo vozarino vožnje tujim ljudem, ter da so o takih prilikah vozili tudi po tožiteljevi parceli *X*, ker so dotične vozove hranili pod kozolcem, do katerega vodi pot čez imenovano parcelo, da torej voženj ondi niso vršili samo za svoje poljedelske potrebe ali kadar je bilo sosedom pomagati z vošnjami. Po istem pričevanju pa je tudi gotovo, da toženčeva prednica takih plačanih voženj za tuje ljudi ni vršila v l. 1883—1903, ampak da se take vožnje vrše zopet šele po l. 1903. Ni torej dokazano priposestovanje take brezmejne služnostne pravice, kakršno izvršuje toženec (§ 1470 o. d. zak.). Tožitelj sicer priznava, da tožencu pristojna služnost vožnje čez to parcelo samo za njegove poljske vožnje, a te pravice ni raztezati na vožnje, ki jih toženec opravlja kakor plačan voznik, ne pa v svoje kmetijske svrhe. Ker je v zmislu §-a 484 o. d. zak. vsako služnostno pravico vtesnjevati, je bilo razsoditi po tožbenem zahtevku. —

Zoper to razsodbo je vložil toženec glede njenega celega obsega priziv iz razloga neprave presoje dokazov in zakona. V obrazložbo tega razloga je navajal prizivatelj, da je po njegovih pričah, posebno pa po izpovedbah prič *D*, *E*, *F*, *G* in *H* dokazano, da je z ozirom na vožnje njegovih prednikov pravica služnosti izvrševanja vsakterih voženj po kolovozu čez tožiteljevo parcelo *X* že davno bila priposestovana, ko je pred 21 leti njegov

oče umrl; da naslednica *C*, ki je bila lastnica sedaj toženčevega posestva, od l. 1883 do 1903 sicer ni vozila toliko, kolikor sprednika, da pa priposestovana vožna pravica vsled zastarelosti po §-u 1479 ni mogla ob veljavo priti, ter se tudi ni ugovarjalo zastaranje po §-u 1488 obč. drž. zak. Pričam *E*, *G*, *I* in *Ÿ* je znano, da je pred okoli 28 leti sprednik tožitelja njegovemu rajnemu očetu in spredniku izrecno enkrat za vselej dovolil pravico, vprašljivi kolovoz rabiti za vsako vožnjo in za vsak čas. Raztegnila se obstoječa služnostna pravica torej ni. Predlog: da se prvosodna sodba spremeni tako, da se tožbeni zahtevek odkloni in da se tožnik obsodi v povračilo stroškov I. in II. instance.

Prizivno sodišče je z rzsodbo dne 13. septembra 1904 priziv zavrnilo.

Razlogi.

Tudi ko bi bilo na podlagi izpovedb zaslišanih prič in zaslišanja toženca kot stranke dokazano, da je poslednji v zvezi s svojimi spredniki v svrhu opravljanj voženj, s katerimi je pomagal svojim sosedom in opravljal vožnjo različnega blaga za tujce kot voznik, rabil pri tem vozove, katere je shranjeval pod svojim kozolcem na svoji parceli *Y* ter tako v svrhu navedenih voženj prepeljeval skozi 30 let te vozove po sporni progi čez tožiteljevo parcelo *X*, bilo je ustreči težbenemu zahtevku. Kajti vožnje, opravljene v navedeno postransko svrho, se niso vršile v prid gospodujočemu zemljišču, nego le v osebno korist vsakokratnega lastnika tega zemljišča; ne more se toženec po zmislu §-ov 504, 507 in 485 obč. drž. zak. sklicevati na izvrševanje teh voženj po svojih sprednikih; vsak lastnik gospodujoče zemlje, torej tudi toženec, bi moral izkazati, da je on sam brez ozira na sprednike pridobil osebno služnostno pravico. Prepeljavanje vozov po sporni progi v svrhu opravljanja navedenih postranskih voženj se mora tedaj, in ker je iz rzsodbe z dne 19. septembra 1901. opr. štev. C 181/1-4 in sploh iz pravnega akta C 181/1 razvidno, da je za posestvo toženčevo priposestovana le pravica do voženj čez tožnikovo parcelo *X*, v kolikor se opravljajo te vožnje v korist navedenega toženčevega zemljišča, smatrati kot razširjanje pripoznane služnostne pravice vožnje, ki pa po §-u 484 obč. drž. zak. ni dopustno.

Po teh razlogih ni utemeljen niti prizivni razlog napačne ocene dokazov, niti oni nepravilne pravne presoje, zato je bilo priziv zavrnuti in potrditi prvosodno razsodbo.

C. kr. najvišje sodišče je z razsodbo z dne 21. dec. 1904 št. 18021 ugodilo reviziji toženca iz razlogov:

Ni sicer utemeljen revizijski razlog §-a 503 št. 1. c. pr. r., ki se opira na okolnost, da se je prizivno sodišče izreklo za obstoj osebne služnosti, ko se vendar tožitelj ni opiral na to stališče, temuč je le zatrjeval, da se hoče razširiti zemljiška služnost, ker je dejansko stanje pravno presojati le po dejanskih ugotovitvah pravic brez ozira na pravne nazore strank; pač pa je upravičena revizija iz dalje navedenega razloga nepravilne pravne presoje stvari.

Vožnja po tuji zemlji je po §-u 477 o. d. zak. zemljiška služnost in ako naj velja za osebno služnost, je treba v zmislu §-a 479. o. d. zak. dokazati, da se v bistvu razločuje od služnosti, kar ob sebi ni domnevati. V tej stvari ni gotovo, da se toženec in njegovi predniki na zemljišču, kar ima prvi sodnik za dokazano, oskrbovali vožnje tujim ljudem proti plačilu le z vprežno živino, ki se je na zemljišču redila, in pa da toženec nima več konj, kakor so jih imeli ti predniki, da so se torej vožnje opravljale z vprežno živino, spadajočo k gospodarstvu tega zemljišča. Ni moči torej trditi, da se vožnje niso vršile za povečanje gospodarskega obrata na zemljišču, torej za večjo njega korist in hasek, posebno, ker so take vožnje, kakor omenjeno, opravljali ne samo toženec temuč tudi njegovi predniki, — razen njegove matere, ki je domačijo imela 20 let, — v večji ali manjši meri po številu vprežne živine, ki se je na zemljišču redila. Ako je pa tako, tedaj ni uvideti razširjenja služnosti, kakor se trdi, v gostejšem vozarenju za tuje osebe, ker po §-u 492 o. d. z. je s pravico kolovoza združena pravica, voziti z eno ali z več vpregami.

Dalje je dokazano, da sta že toženčev oče in ded take vožnje opravljala, ter da jih njegova mati, ki je posedovala zemljišče od l. 1884 do l. 1893, samo zato ni opravljala, ker ni imela konj; v pravdi ni govora o tem, da bi se bile take vožnje opustile vsled prepovedi lastnikov služčega zemljišča. Ni torej

imeti za ugotovljeno, da je služnost veljala le za gospodarske vožnje v ožjem zmislu, ko se je toženčevi posestni prednici temeljem priposestovanja z rzsodbo z dne 19. septembra 1901 prisodila tako, da ima pravico voziti čez nasprotnikovo parcelo *X* do svojega kozolca na svoji parceli *Y* in od njega. Zato ni uvideti razširjenja služnosti v tem, da toženec svoje vozove, hranjene pod kozolcem, odvažja in privažja po omenjenem potu, kadar vozi za tuje ljudi; posebno ker se ne trdi, da število voz in konj ni v pravem razmerju z njegovim zemljiščem.

Bilo je torej reviziji ustreči ter je bilo tožbeni zahtevek, premenivši prizivno sodbo, zavrnti.

Dr. Volčič.

b) Ako prizivno sodišče razveljavi prvosodno rzsodbo v zmislu §-a 496 c. pr. r. in odredi dopolnitev razprave po I. inštanci, smeta stranki pri dopolnilni razpravi navajati tudi nove okoliosti ter predlagati nova dokazila.

V pravdi Andreja K. proti Janezu G. je c. kr. okrajno sodišče v K. z rzsodbo z dne 20. novembra 1902 C 128/2-4 rzsodilo, da je toženec dolžan plačati tožitelju kupnino za par juncev v znesku 280 K.

Toženec se je zoper to rzsodbo prizval iz razloga pomanjkljivosti postopanja, ker je prvo sodišče odklonilo njegov dokaz po pričah Mariji G. in Mariji Št. o okoliosti, da se je po sklenjeni kupčiji dogovoril s tožiteljem, da je kupnino plačati šele čez 2 leti.

C. kr. okrožno sodišče v R. je prizivu ugodilo, prvosodno rzsodbo razveljavilo v zmislu §-a 496. odst. 1 c. pr. r., ker je prvo sodišče neopravičeno odklonilo zgoraj navedeni dokaz in je zato postopanje pomanjkljivo v zmislu §-a 496 št. 2 c. pr. r.; kajti, ako dokaže toženec svojo trditev, da se je plačilni rok podaljšal za 2 leti, kupnina še ni zapadla v plačilo in je tožitelj tožbo prezgodaj vložil.

Prvo sodišče je nato razpravo dopolnilo, pri tej pa ne le zaslišalo zgoraj navedeni priči, nego je razpravljalo še o trditvah tožiteljevih, katere je navajal v to svrho, da bi ovrgel izpovedbi toženčevih prič Marije G. in Marije Št., ter zaslišalo o teh novih

trditvah tožiteljevih njegovi priči Janeza in Terezijo K., storilo pa potem sodbo, s katero je tožbeno zahtevo začasno zavrnilo.

Zoper to drugo rzsodbo se je prizval tožitelj iz razloga nepravilne presoje dejanskega in pravnega položaja ter napačne ocene dokazov, v poslednjem oziru sklicevaje se na izpovedbe svojih prič Janeza in Terezije K., po katerih je baje izpovedba prič Marije G. in Marije Št. ovržena.

Prizivno sodišče je tožiteljev priziv zavrnilo in potrdilo prvosodno rzsodbo iz nastopnih razlogov:

Prvi sodnik ni imel pravice pri dopolnilni sporni razpravi dopuščati in izvajati drugih dokazov in o drugih okolišnih, kakor le tistih, ki mu jih je imenovalo in označilo prizivno sodišče v svojem sklepu z dne 17. marca 1903 opr. št. Bc I 19/3 — 10; kajti prizivno sodišče bi bilo po doloabi §-a 496 odst. 3 c. pr. r. po okolišnih tudi samo upravičeno izvršiti dopolnitev, a bi bilo pri tem vezano na doloabo §-a 482 c. pr. r.; ta doloaba pa se zaradi tega ne sme puščati v nemar, ker se dopolnitev ni izvršila na II., nego I. inštanci.

Ako se pa podatki dokazovanja, ki se je provedlo izven okvira prizivnosodnega sklepa z dne 17. marca 1903 izločijo kot nedopustni, ne more biti govora o kaki nepravi presoji dejanskega položaja ali napačni oceni dokazov, kajti priči Marija G. in Marija Št. sta potrdili, da je tožitelj obljubil čakati toženca dve leti. Ker tedaj tožitelj plačila kupnine ne more terjati pred 4. oktobrom 1903, je bilo tožbeno zahtevo zavrniti začasno.

C. kr. najvišje sodišče je vsled revizije tožnikove s sklepom z dne 26. novembra 1903 št. 16.356¹⁾ razveljavilo rzsodbo prizivnega sodišča in le-temu naložilo vnovično razpravo in rzsodbo.

Razlogi.

V izpodbijani rzsodbi prizivnega sodišča izražena pravdno-pravna presoja stvari je popolnoma napačna. Rzsodbo prvega sodišča z dne 20. novembra 1902 je prizivno sodišče s sklepom z dne 17. marca 1903 opr. št. Bc I 19/3—10 razveljavilo in stvar

¹⁾ Glej enako odloabo najvišjega sodišča v »Slov. Pravniku« št. 9, l. 1904, nasprotno pa v »Slov. Pravniku« št. 8, l. 1903.

zavrnilo na I. inštanco, ker je bilo postopanje z ozirom na toženčev ugovor prezigodnje vlozbe tozbe pomankljivo. S to zavrnitvijo je prišla stvar v položaj, kakor bi imel prvi sodnik šele prvič soditi o nji. Strankama tedaj ni bilo zabranjeno, navajati nove okolnosti in sodnik ni bil vezan na prednje sodbene ustanovitve in ocene dokazov. Tožnik je smel zato glede vprašanja o plačilni dobi ponuditi še nadaljnih prič in to temveč, ker je toženec šele v prizivnem spisu stvarni položaj glede naknadnega razširjenja plačilnega rokú natančneje pojasnil.

Ker torej prizivno sodišče v svoji pravni pomoti ni uvaževalo dokazov, ki jih je tožitelj po razveljavljenju prve razsodbe ponudil in ki so bili tudi vzprejeti, ker pa revizijskemu sodišču ne pristojata ta ocena, bilo je razsodbo prizivnega sodišča razveljaviti in le-temu naložiti novo razpravo in razsojo.

A. Levec.

c) Pomanjkljivost postopanja (§-a 496 št. 2 c. pr. r.) ni, ako sodišče opusti zaslišati stranki pod prisego.

V svoji pravdi zoper firmo *Ž. C. Ž.* zaradi ugotovitve neke terjatve je trdil tožitelj *Ž. F.*, da je okoli Velike noči I. 1901 plačal sedaj že umrlemu imetniku tožene firme na njegovem domu na račun svojega dolga znesek 600 gl. V dokaz te okolnosti je ponudil samo zaslišanje strank, češ, da se je sešel čisto sam s svojim upnikom in da ga ni nihče opazil v hiši. Toženka je trditev tožiteljevo pobijala kot neresnično s tem, da je trdila, da je rajni *Ž. C. Ž.*, prejšnji imetnik firme, o kritičnem času ležal hudo bolan doma in vsled tega tožitelj ni mogel priti z njim tako v dotiko, da bi ga ne bil opazil nobeden izmed domačinov. Proti temu je tožitelj zopet navajal, da je rajni *Ž. C. Ž.* ob dotičnem času in še pozneje hodil okoli in da se je torej on lahko sešel z njim.

Po zaslišanju različnih prič o poslednjih obojestranskih trditvah, je zaslišal prvi sodnik o sprva navedeni trditvi tožiteljevi obe stranki, a opustil njuno zaslišanje pod prisego.

Zoper razsodbo prvega sodišča, s katero se je tožbena zahteva zavrnila, je vložil tožitelj priziv iz različnih prizivnih

razlogov in tako tudi iz razloga pomankljivosti postopanja, ker se njega ni zaslišalo kakor stranko pod prisego.

Prizivno sodišče je priziv zavrnilo in potrdilo prvosodno razsodbo in sicer glede trjene pomanjkljivosti postopanja iz razlogov, da z ozirom na izpovedbe prič *V. Š.* in *M. J.*, potem z ozirom na izpovedbo *A. J.* (sedanje imetnice tožene firme) kot stranke nikakor ni verjetno, da bi bil mogel tožitelj v kritičnem času priti z rajnkim *J. C. J.* tako v dotiko, da bi ga ne bil nikdo izmed domačinov opazil; da je sumno, zakaj ni tožitelj kakega izmed uslužbencev ali soproge rajnega *J. C. J.* povprašal o tem, ali je tistih 600 gl. vknjiženih, ali kaj se je zgodilo s tem denarjem; da je verjetnost tožiteljeve izpovedbe po navedenih razlogih tako omajana, da se tudi prizivno sodišče ni moglo prepričati o resničnosti njegove trditve; da zato tudi ni bilo ukreniti tožiteljevega zaslišanja pod prisego in da torej ta opustitev nikakor ne utemeljuje pomanjkljivosti postopanja.

C. kr. najvišje sodišče je revizijo tožiteljevo, v kateri je napram prizivnemu sodišču trdil isto pomanjkljivost postopanja (§ 503. št. 2. c. pr. r.), z razsodbo z dne 28. junija 1904 št. 8835 zavrnilo in potrdilo razsodbo prizivnega sodišča.

Razlogi.

Revizija se opira na trditev, da je vsled opustitve zapriseženega zaslišanja tožiteljevega postopanja tako pomanjkljivo, da je bilo vsled tega onemogočeno, pravdno stvar do dobrega pretresti in temeljito presoditi (§ 503 št. 2 c. pr. r.), in predlaga razveljavljenje razsodbe prizivnega sodišča in zavrnitev stvari v svrho izvedbe zapriseženega zaslišanja.

A iz tega, da se ni provedlo zapriseženo zaslišanje strank, katero more sodišče v zmislu §-a 377 c. pr. r. po svojem preudarku ukreniti, ako ne zadostujejo podatki dokazovanja, da bi se prepričalo o resničnosti ali neresničnosti kakih dejstev, ki jih je dokazati, se ne da izvajati nedostatek postopanja, ki bi bil zakrivil, da se stvar ni do dobrega pretresla; kajti z ozirom na prosto oceno dokazov sodišče ni zavezano, da bi moralo kako pod prisego storjeno trditev imeti za resnično, nego jo more po svojem prostem prepričanju ravnati, presojevati glede njene verjetnosti, kakor trditev, ki se je storila brez prisege, in stvar se tedaj po ne za-

priseženi zaslišbi prav tako do dobrega pretrese, kakor s sprejemom prisege.

Uveljavljeni prizivni razlog torej ni utemeljen in je bilo revizijo zavrniti.

A. Levec.

d) Poravnavam, ki so bile sklenjene pred kazenskimi sodišči o zasebnopravnih zahtevah, podpis strank ni bistven.

V neki kazenski zadevi se je v razpravni zapisnik sprejela sledeča izjava strank: »Obdolženec prosi zasebnega obtožitelja odpuščanja, se zaveže plačati polovico poravnanih stroškov v znesku 7 K 41 h do 21. oktobra 1903, na kar zasebni obtožitelj obtožbo umakne.« Nato je bil obdolženec po §-u 259 št. 2 kaz. pr. r. oproščen in po §-u 390 k. pr. r. rešen plačila stroškov. Zapisnik sta podpisala zapisnikar in sodnik.

Na podlagi te »poravnave« je predlagal zasebni obtožitelj kot zahtevajoči upnik po svojem zastopniku (ki je v treh enakih slučajih, kjer se je v dotičnih zapisniških izjavah obdolžencu celo naložilo plačilo dogovorjenih stroškov pod ogibom izvršbe, ugotavljal dogovorjene stroške potom tožbe, katere so se rešile zbok plačila z mirovanjem) — izvršbo z rubežem in prodajo premičnin zavezanca, prejšnjega obdolženca.

C. kr. okrajno sodišče je predlog na izvršbo z rubežem in prodajo zavrnilo iz razlogov: Ker v pričujočem slučaju nedostaja izvršilnega naslova, se predlogu na izvršbo ni moglo ugoditi.

Rekurzno sodišče je rekurzu zahtevajočega upnika ugodilo in zahtevajočemu upniku v izterjanje njegove izvršljive terjatve na kazenskopravnih stroških 7 K 41 h, nadalje 8 K 32 h odmerjenih dosedanjih, kakor tudi na 8 K 46 h določenih rekurznih stroškov dovolilo izvršbo z rubežem in prodajo zavezančevih premičnin ter opravo naročila izvršilnemu sodišču.

Razlogi.

Prvi sodnik je izvršilni predlog zavrnil, ker ni našel, da bi se v kazenskopravnem zapisniku z dne 21. septembra 1903 U 523/3 izkazal izvršilni naslov. Temu nazoru pa ni pritrjati, kajti po

celem, v kazenskopravnem zapisniku izpričanem položaju je bila volja strank, rešiti kazensko zadevo s tem, da zasebni obtožitelj odstopi proti poravnalni obvezi obdolženca, da mu povrne stroške 7 K 41 h do 21. oktobra 1903. Da ta dogovor nima niti napisa »poravnava«, niti ni podpisan po strankah, in da se je očitvidno tudi prezrlo dodati pristavek: »pod ogibom izvršbe«, ne more predrugčiti pravnega bistva tega dogovora kot poravnave, sklenjene pred kazenskim sodnikom glede stroškov kazenskega postopanja, in kot izvršilnega naslova v zmislu §-a 1 št. 5 izvrš. reda, ker bi sicer moralo duhu novih zakonov in praktičnemu smotru predmetnega dogovora nasprotovati, če bi naj stranke trpele škodo zato, ker je sodnik prezrl nekatere formalnosti.

Da so se glasom pričujočih aktov v enakih slučajih dopustile posebne civilne tožbe zaradi takih stroškov, je za načelno razsojo vprašanja samega nemerodavno, marveč bi bilo po nazoru rekurznega sodišča v slučaju takih tožeb, če bi prišlo do priznalne in zamudne sodbe, razmotravati vprašanje, ali ni tožitelju, čeprav se je tožbi ugodilo v zmislu §-ov 41 in 45 c. pr. r., odreči stroškov.

Zavezanec je dal na zapisnik sledeči revizijski rekurz, v katerem je poglobitno poudarjal:

Rekurzno sodišče opira svojo odločbo na voljo strank. Te volje pa je bilo samo toliko, da sem jaz obljubil nasprotniku, do gotovega dneva povrniti stroške, kar se je v aktu mimogrede zabeležilo; nikakor pa stranki nisva pogodili sodne poravnave z izvršilno močjo. Jaz take poravnave nisem predlagal, niti se mi ni objavila. Pa tudi na nasprotnikovi strani se ni izrazila volja za tako poravnavo. Torej je do neovržnega dokaza izključevati tako poravnavo, če ni dogovorjena izrecno in izključno. Zabeležba v zapisniku, kakor v pričujočem slučaju, je samo motivacija odstopa od zasebne obtožbe in ugotovitev dokaza za obstoj terjatve. In v istini izhaja iz rekurznosodnega sklepa, da nasprotnik na podlagi takih zabeležeb predlaga sedaj tožbo, sedaj izvršbo, kakor mu ravno bolj ugaja. Iz tega pa jasno izhaja, da nasprotnik pri takih zabeležbah še sam ne ve, kake »volje« je bil pri »poravnavi«, in je torej v pričujočem slučaju domnevana volja strank brez dejanske podlage.

Tudi je ugovarjati nazoru, da nedostatek podpisa strank niti sodnikova »opustitev nekaterih formalnosti« ne more škoditi izvršilni moči take poravnave. Tukaj gre marveč za razlikovanje med načeli kazenskopravnega in civilnopravnega reda.

V historičnem oziru so bili izvršilni naslovi iz kazenskega postopanja do veljave novih zakonov samo razsodila §-ov 373, 193 in 358 kaz. pr. r., nikakor pa ne poravnave. Dvorni dekret z dne 22. junija 1805 št. 735 zb. pr. z. je priznaval za izvršilne naslove samo civilnosodne poravnave, ki se sklepajo o (civilno) sodnih predmetih (»transactionibus«.) Poravnave iz obsega kazenskega postopanja so postale izvršilni naslovi šele z novim izvršilnim redom, ki navaja v paragrafu 1 št. 5 poravnave o zasebnopravnih zahtevah, »sklenjene pred civilnimi ali kazenskimi sodišči«. Žal, da zakon ne označuje poravnave pred kazenskimi sodišči niti z besedico natančneje. Treba je torej stroge razlage.

Glavno načelo v tem oziru pa je, da se mora kazenski sodnik vedno in vselej če mu je razsojevati ali določevati zasebnopravne zahteve, ravnati po civilnih zakonih in načelih.

Civilnopravni red določuje strogo, da morajo stranke razpravne zapisnike podpisovati in potrjevati. Nasprotje, da v kaz. pr. postopanju stranke zapisnika ne podpisujejo, izvira iz dejstva, da tukaj vlada stroga oficijoznost, civilna pravda pa je več ali manj odvisna od pogajanja in razpolaganja strank.

Besedilo §-a 1 šte. 5 izvrš. reda imenuje »poravnave pred civilnimi ali kazenskimi sodišči« na istem mestu, druge poleg drugih, kar v eni sapi. Izvršilni red je dalje zgolj civilni zakon: že iz tega izhaja torej nedvomno, da morajo biti poravnave pred kazenskimi sodišči istotne s civilnimi, in da izvrš. red hoče in mora zahtevati za poravnave pred kazenskimi sodišči isto vsebino in isto obliko kakor za one pred civilnimi sodišči. Za poravnave pred civilnimi sodišči pa je bistven, neobhodno potreben podpis strank (§-a 212 in 204 civ. pr. r.) — pač iz umevnih razlogov. Vsebina razprave in zapisnika — ker imajo stranke pravico do navedeb in opustitev — mora biti nedvomno in neoporečno določena, in zato je neizogibno potrebno, da jih poverijo stranke s svojim podpisom; za to, če bi stranke

samovoljno odrekle poverilo, pa je ustanovil zakon namestek s sodnikovo stvarno opombo.

Toda pri razsodbi še ni tako hudo za istotnost stvarine, kakor pri poravnavi, kajti razsodbo izreka sodnik v določenih mejah zakona in vsebina se da tudi še dopolniti in ugotoviti na višji stopnji. Pri poravnavi pa ni sodnik tvoritelj vsebine in izvršilnega naslova samega, — ampak stranki; sodniku je samo vloga pomočnika, javno uradnega svedoštva in nadzorstva. Zato v slučaju, ko stranka istinitosti zapisnika sploh odreče priznanje, ni sklenjena nobena — četudi v zapisnik sprejeta — poravnava, marveč je treba končati pravdo potom razsodbe. Samo tedaj, kadar stranka popolnoma in izrecno prizna v zapisnik sprejeto poravnavo, a vkljub temu odreče podpis iz ničnih razlogov, — samo v tem slučaju bo sodnikova opomba glede neopravičene odreke strankinega podpisa mogla biti nadomestek podpisa v zmislu §-a 213 odst. 2 civ. pr. r.

Enako kakor § 1 št. 5 izvrš. r. navaja tudi pravosodno ministrstvo — v odgovoru na vprašanje — za izvršilne naslove sodne poravnave o stroških »civilnega ali kazenskega postopanja«, če se je o njih dosegla posebna (separatna) pogodba; civilnosodne poravnave o civilnopravnih stroških so mu torej enake z onimi, ki se sklepajo pred kazenskimi sodišči o kazensko-pravnih stroških, in tako za to poravnavo zahteva isto vsebino in obliko, kakor za civilno. Nikjer ni bilo poudarjanje posebne (separatne) pogodbe tolikanj na mestu, kakor ravno glede kazensko-pravnih stroškov. Če se dožene poravnava za civilne stroške, — odpade razsodba.

Če pa kdo odstopi od zasebne obtožbe s pridržkom, da obdolženec plača stroške, je obdolženca zakonito po §-ih 259³ in 390 kaz. pr. r. s sodbo oprostiti in rešiti plačila stroškov kazenskega postopanja, — o tem ni dvoma. Kazenskega sodnika nič ne brigajo nagibi zasebnega obtožitelja, zakaj umakne obtožbo.

Zato pa v istem trenutku oprostiti obdolženca stroškov, a obenem ali celo poprej mu jih naložiti, je kaj čudno početje. Tudi v pravoslovju, tudi v logiki — na enem in istem mestu v enem in istem času dve nasprotni odločbi — nista možni; tudi tukaj veljajo »fizikalčni« zakoni o času in prostoru. Zato pa je

edina pravilna* pot za tako poravnavo o stroških — posebna poravnava, tem boljša, če izven kazenskopravnega zapisnika.

Kaka pa bode potem ta posebna poravnava? Naravno ne drugačna, kakor civilna, ker zanjo ne morejo niti veljati več načela kazenskega postopanja.

Poudarjati je samo še materialnopravne razloge za neogibno potrebo in bistvenost strankinega podpisa pri vsaki sodni poravnavi. Zakon zahteva za vsako pismeno pogodbo — naravno — podpis strank; pismene pogodbe torej brez podpisa strank — ni; poravnava brez podpisov strank tudi ni sodna poravnava, ampak samo beležka o kakem dogovoru med strankama, in najsí bi imela tudi pristavek izvršljivosti (§ 884 o. d. z.).

Vsak izvršilni naslov in torej vsaka sodna poravnava mora se po vsebini in obliki kazati »expressis ver bis«, ker mora pravno razmerje med strankama rešiti izključno, nedvomno in neoporečno, ker tvori »ius inter partes« in »exceptionem rei iudicatae.«

Pisarskim pomotam in nedostatkom so postavljene meje v §-ih 419 in nasl. c. pr. r.

Slednjič se mi godi tudi v dejanskem oziru krivica. Za terjatev 7 K 41 h sem ob doteklosti rokú prosil zaman kratkega podaljška, ker sem v kratkem pričakoval denarja. Glasom začasnega potrdila sem tudi v kratkem času po vloženi izvršbi plačal 9 K in bi s tem bil svojo celo terjatev plačal. Predrugáčitev rekurznosodne odločbe mi je torej potrebna za popolno odvezo vsakega plačila. Prezgodnja izvršba je v mojo škodo in sicer tem občutnejšo, ker sem bil v položaju v kratkem plačati in ker ima zarubljena mi svinja v naših krajih isti pomen kakor drugod molzna krava, dve kozi ali tri ovce v zmislu §-a 251³ izvrš. reda.

C. kr. najvišje sodišče z odločbo 9. decembra 1903 št. 17.257 revizijskemu rekuru ni ugodilo, ampak potrdilo sklep rekurznega sodišča iz naslednjih razlogov:

§ 1 št. 5 izvrš. r. navaja med izvršilnimi naslovi poravnave, katere so se sklenile o zasebnopravnih zahtevah pred kazenskimi sodišči. Glede oblike, v kateri je sklepati kake poravnave, se ne izjavlja niti izvršilni red niti kazenskopravni red.

Predmetna poravnava se je sklenila pri glavni razpravi o zasebni obtožbi in se glasi izrecno na to, da se je obdolženec in

sedanji zavezanec obvezal stroške do gotovega roku plačati, nakar je zasebni obtožitelj (in današnji zahtevajoči upnik) obtožbo umaknil.

Zapisnik o glavni razpravi ne potrebuje podpisa, ampak ga podpišeta sodnik (predsednik) in zapisnikar. S temi podpisi je dobil zapisnik vse znake, ki ga napravljajo za javno listino, je torej javna listina v celi vsebini, tedaj tudi v poravnavi, sklenjeni pred sodiščem. Opustitev podpisa strank na zapisniku torej ni tak nedostatek, ki bi odtegnil poravnavi, napravljeni v javni listini, izvršilno moč, in ravno tako je to, da v poravnavi ni izrečena izvršljivost, brez pomena, ker pristavek izvršljivosti ni predpisan v zakonu, kakor pri morebitni izvršljivosti notarskega akta, ampak je takim poravnavam izvršilna moč lastna glasom zakona.

Sklep rekurznega sodišča je torej zakonito upravičen.

Dr. F. M.

e) Izplačilo dote v slučaju prisilne dražbe zemljišča.

Na zavezančevem zemljišču je bilo za doto zavezančeve žene Frančiške P., ki je bila zastavnopravno zavarovana na osmem stavku, vknjiženih še dvainštirideset terjatev in pravic. — Pri razdelbni razpravi je Frančiška P. zahtevala, da se ji dota izplača takoj v gotovini; odkazu dote ni sicer nihče ugovarjal, pač pa so se uprli pozneje vknjiženi udeleženci takojšnjemu izplačilu dote.

C. kr. okrajno sodišče v Kamniku je s sklepom z dne 22. septembra 1904, opr. št. E 75/4-67, odkazalo v popolno pokritje imenovane dote vknjiženi znesek 2200 K in zdražitelju naložilo, da mora ta znesek v hranilnici plodonosno naložiti in hranilnično knjižico pri sodišču založiti; zahtevek imenovane upnice na takojšnje izplačilo dote se je zavrnil; obresti od označene glavnice pa so se odkazale propalim upnikom v onem vrstnem redu, v katerem so bili pridobili na zemljišče svoje pravice. — To se je zgodilo iz nastopnih razlogov: Dota zapade v plačilo šele ob času, ko se zakon razruši; užitek dote pa pristoja za časa obstanka zakona možu, ki je v tem slučaju zavezanec; obresti od te terjatve, torej glede na to, da še vsi upniki ne pridejo do pokritja, in da so isti pridobili zastavne pravice na celo posestvo kot tako, ne pripadejo zavezancu, marveč propalim upnikom v oni vrsti, v kateri so si pridobili zastavnih pravic.

Proti temu sklepu je dal zavezanec France P., ki pa se razdelbne razprave ni udeležil¹⁾, v svojem imenu in za slučaj, če bi se mu za njegovo osebo po zmislu §-ov 213 in 234 izvrš. reda odrekla pravica, izpodbijati razdelbni sklep, tudi kot zakoniti zastopnik svoje žene na zapisnik rekurz, v katerem je povdarjal, da so pridobili njegovi upniki zastavne pravice le na posestvo kot tako, da pa isti niso pridobili nikakih pravic na obresti od dote njegove žene, na katere doslej ni še nihče posegel z izvršbo, in da ima dota po §-u 1218 o. d. z. namen, polajšati možu stroške, ki so zvezani z zakonsko združbo, on pa vrhutega vsled bolezni ni sposoben za delo. Predlagal je, naj se prvosodni sklep tako spremeni, da se ima dota takoj izplačati njegovi ženi, ali da se vsaj obresti odkažejo njemu ali pa njegovi ženi ali pa domačemu županstvu z naročilom, da jih porabi za vzgojo njegovih otrok.

C. kr. deželno kot rekurzno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 26. oktobra 1904 rekurzu ni ugodilo, marveč razdelbni sklep v izpodbijani točki potrdilo iz pridanih mu povsem stvarnih in zakonitih, po rekurzni izvajanjih nikakor ne ovrženih razlogov.

Revizijski rekurz, katerega je dal zavezanec v svojem in svoje žene imenu po zmislu prvega odstavka §-a 520 c. pr. r. na zapisnik, in v katerem se je skliceval na že v rekurzu naštete razloge, je c. kr. najvišje sodišče z odločbo z dne 31. januarja 1905, št. 18.023, zavrnilo iz razlogov:

Dota vsled zavarovanja in prisilne dražbe zemljišča ni izgubila svoje pravne narave, da po §-u 1229 o. d. z. šele po moževi smrti pripada ženi in, če le-ta umre pred svojim možem, njegovim dedičem. Da bi se bila zakonca kako drugače pogodila, tega ni nihče trdil; iz zemljiške knjige sledi marveč, da je dota Frančiške P. rokovna in neobrestna zahteva, radi česar se ista tudi ni mogla odkazati v takojšnje plačilo. — Ker pa tudi žena za časa obstanka zakona nima pravice, zahtevati obresti od svoje dote, odgovarja po zavezancu izpodbijana razdelba povsem določbam §-a 223 izvrš. r. R.

¹⁾ Glede rekurzov oseb, ki se razdelbne razprave niso udeležile, glej odločbo c. kr. najvišjega sodišča z dne 18. junija 1902, št. 8369, uk. št. 582.

Kazensko pravo.

K uporabi §-a 36 orožnega patenta.

Z rzsodbo z dne 27. aprila 1904 Vr 367/4-22 je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani Rudolfa S. spoznalo krivim 1.) hudodelstva po §-ih 152, 155 *lit. a), b)* in *c)*, — 2.) prestopka po §-u 431 k. z. in 3.) prestopka po §-u 36 orožnega patenta. V zadnjem oziru je izreklo, da je Rudolf S. na Golovcu pri Ljubljani brez dovoljenja in brez izkazane potrebe za odvrnitev preteče nevarnosti nosil orožje (nabasano Flobert-puško).

Rudolf S. je proti rzsodbi vložil ničnostno pritožbo. Glede obsodbe po §-u 36 orožnega patenta se je skliceval na razlog po §-u 281 št. 5 k. p. r., češ da je glasom rzsodbinih razlogov Ivan B. prinesel na Golovec puško, da je Rudolf S. nabasano puško samo vzel iz rok Ivana B., a ni ustrelil proti Stanislavu P., da torej Rudolf S. puške ni nosil, ter da so razlogi rzsodbe v protislovju s krivdorekom.

Kasacijski dvor je z odločbo od 30. septembra 1905 št. 8345 ničnostni pritožbi glede obsodbe po §-u 36 orožnega patenta ugodil in Rudolfa S. od obtožbe v tem pogledu oprostil.

Razlogi.

Ničnostna pritožba se sklicuje na razlog §-a 281 št. 5 k. pr. r. A to, kar pritožba izvaja, zadeva pravno vprašanje, je li tukaj sploh možno govoriti o tem, da je Rudolf S. orožje nosil, in ne spada v okvir formalnega (št. 5), nego v okvir meritalnega ničnostnega razloga številke 9 črka *a* §-a 281 k. pr. V tem pogledu je ničnostna pritožba opravičena.

Orožje nosi le ta, kdor ga ima sabo in si je v svesti, da ž njim lahko razpolaga. Res ni potreba, da bi naj to kak gotov čas trajalo. Vsekakor pa mora nositelj orožja le to prevzeti in v oblast dobiti. Ni merodajno, je li orožje njegovo ali ne; zadostuje, da ve, da ima orožje sabo, katero lahko poljubno in neovirano rabi. V le-tem slučaju je puško Ivan B. sabo prinesel. Če mu jo je Rudolf S. za en hip iztrgal, enkrat ž njo ustrelil in jo potem takoj zopet vrnil, se še ne more reči, da je Rudolf S. orožje nosil. To se pa ni dognalo, da bi bil Rudolf S. Ivana B. napotil, da je puško seboj vzel. — Zato je krivdorek glede prestopka po §-u 36 orožnega patenta pravnopomoten.

Dr. Rogina.